

підготовки магістрів-правоохоронців і формування кадрів професійних керівників-лідерів в НАВС. Одним з найважливіших її організуючих елементів стало створення та функціонування кафедри управління та роботи з персоналом, основним завданням якої і стала практична реалізація системи.

Список бібліографічних посилань

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
2. Льовченко Т. І. Сучасні дидактичні концепції в освіті. Київ : МАУП, 1995. 168 с.
3. Подласый И. П. Педагогика. Новый курс : учеб. для студентов пед вузов. М. : Владос, 1996. 432 с.
4. Реан А. А., Бордовская Н. В., Розум С. И. Психология и педагогика. СПб. : Питер, 2000. 432 с.
5. Сериков В. В. Образование и личность. Теория и практика проектирования образовательных систем. М. : Логос, 1999. 272 с.
6. Толковый словарь по вычислительным системам / под ред. В. Иллинуорта и др. ; пер. с англ. А. К. Белоцкого и др. ; под ред. Е. К. Масловского. М. : Машиностроение, 1991. 560 с.

Отримано 16.03.2018

УДК 159.9

Ігор Володимирович КЛИМЕНКО,

*начальник Департаменту кадрового забезпечення
Національної поліції України (м. Київ),
кандидат психологічних наук*

**АНТИКОРУПЦІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ
ПРАВООХОРОНЦІВ ТА ЇЇ ФОРМУВАННЯ В СИСТЕМІ
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ МВС УКРАЇНИ**

Обґрунтовано необхідність цілеспрямованого формування антикорупційної спрямованості особистості в системі вищої поліцейської освіти. Визначено, що формування антикорупційної спрямованості особистості в умовах вищої поліцейської освіти має бути реалізоване за допомогою системного її формування у процесі професійного навчання і виховання.

Становлення України як незалежної, демократичної держави визначає потребу протидії соціальним явищам, що негативно впливають на розвиток суспільних відносин і створюють загрозу існуванню принципів, притаманних правовій державі.

Поряд із реформуванням правоохоронної системи, яке відбувається за умови неоднозначних і нестабільних суспільно-політичних процесів у державі, актуальним питанням, що впливає на ефективність діяльності правоохоронної системи, є проблема протидії деліктам, які трапляються

в діяльності поліцейських. Корупція – це не лише певні діяння, а й система негативних поглядів, переконань, установок [3, с. 77], спосіб мислення, який обумовлює спосіб життя. «Корупція – не просто хабарі, не просто зловживання службовим становищем, не просто завуальовані види підкупу чиновників. Це хвороба більш глибока, яка має у своїй основі психологічну установку використовувати державну службу як невичерпне джерело для досягнення корисливої мети» [1]. Морально-психологічні наслідки корупції проявляються в тому, що вона є потужним фактором деморалізації суспільства, девальвації моральних цінностей, деформації індивідуальної та суспільної психології; нищить духовні та моральні цінності; сприяє поширенню у суспільстві кримінальної психології; змінює мотивацію службових осіб у сфері державного управління, а також громадян у різних сферах соціального життя [3, с. 52]. Існування корупції у правоохоронній системі загалом дає підстави вважати її вкрай небезпечним явищем – одним із проявів професійної деформації правоохоронців.

Антикорупційна культура як частина правової культури, яка, у свою чергу, невід’ємна від загальної культури, чинить істотний вплив на погляди, установки і норми поведінки особистості, в тому числі й у професійній сфері. Благополучні, з точки зору досвіду боротьби з корупцією, країни докладають до формування антикорупційної культури суспільства не менше зусиль, ніж до організаційно-правового забезпечення боротьби з нею. Головними механізмами формування антикорупційної культури є просвіта й освіта. Відповідно, найважливішим соціальним інститутом боротьби з корупцією є система освіти. Сучасна українська молодь, повною мірою відбиваючи стан і проблеми усього нашого суспільства, демонструє відсутність чіткої системи цінностей, моральних норм та установок професійної поведінки, невисокий рівень цивільної активності. Професійне виховання є найважливішою частиною сучасної освіти, оскільки формує у майбутнього фахівця потребу обліку не лише особистісних, але й громадських, державних інтересів.

Тому в сучасній соціально-політичній і культурно-історичній ситуації, яка склалася в Україні, освіта повинна стати однією з умов відродження та розвитку самої держави, а психологізація свідомості громадян та високий загальнокультурний і фаховий рівень молодих спеціалістів – фундаментальними умовами кардинальних суспільних змін.

Переважає більшість досліджень корупції зосереджена у площині юридичної відповідальності. Водночас полімодальна структура корупції як явища потребує поліморфної об’єктивізації наукового пізнання та застосування міждисциплінарних підходів. Не викликає сумнівів, що значний профілактичний потенціал у справі протидії корупції має

психологія як мультипарадигмальна галузь знань. Разом із тим традиційне розуміння психологічної готовності до правомірної поведінки не повністю відображає зміст сфери особистісних передумов такої поведінки. Не менш важливим є інший бік – свідоме утримання суб'єкта від протиправних дій у поєднанні з активною протидією криміногенним чинникам. Така діяльність є можливою лише за наявності певних передумов, які в літературі мають різні назви: правомірна спрямованість особистості, антикримінальна стійкість, законослухняна правосвідомість особистості тощо [5].

Антикорупційна освіта нерозривно пов'язана з вихованням особистості, поєднуючи в собі виховання правової свідомості й цивільної етики, опанування знань про механізми антикорупційної поведінки: від опору побутовій корупції до професійної підготовки майбутнього правоохоронця, здатного протидіяти корупції в соціально-професійній діяльності. Антикорупційна освіта у вищих навчальних закладах повинна базуватися на принципі превентивності. Її метою має бути формування ціннісних установок і розвиток здібностей, необхідних для виховання у курсантів активної громадянської позиції, що виражається, в тому числі, в негативному ставленні до корупції. Результат антикорупційної освіти повинен забезпечити здатність виконувати професійні обов'язки і взаємодіяти з представниками влади правовими методами. Відомо, що корупційна поведінка ґрунтується не стільки на правовій безграмотності особистості або нехтуванні законами, скільки на духовних пріоритетах і цінностях окремих його членів. Відповідно, потрібно особливу увагу приділяти правовому аспекту формування неприйняття корупції в молоді, а також акцентуватися на питаннях морального обґрунтування небезпеки цього негативного явища. Умови сучасного освітнього процесу мають потенціал із забезпечення майбутніх правоохоронців сформованою антикорупційною спрямованістю на рівні усвідомленої громадянської позиції.

Аналіз сучасних підходів до антикорупційної освіти дозволив визначити наявність як загальних, так і приватних його принципів. Тому ефективність гармонійного вбудовування антикорупційних компонентів у освітній процес може бути забезпечена дотриманням таких положень, як: системний підхід; комплексність (формування не лише антикорупційного світогляду, але і стандартів поведінки); врахування вікових особливостей; гуманізація суб'єкт-суб'єктних стосунків у навчально-виховному процесі; превентивність, спрямованість навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах на професійне виховання з акцентом на антикорупційному компоненті; управління процесом становлення антикорупційної спрямованості через включення курсантів у базову і професійну культуру; забезпечення

суб'єктивної антикорупційної позиції курсанта у процесі його професійної підготовки, послідовність тощо [6].

У результаті аналізу стану досліджуваної проблеми в навчальних закладах системи МВС можна виділити два основні підходи: формальний і неформальний. У рамках формального підходу для освітніх установ нині розробляється ряд методичних рекомендацій з формування антикорупційної спрямованості як у рамках наявних освітніх дисциплін, так і для спецкурсів. Неформальний підхід реалізується за допомогою психолого-педагогічного інструментарію: проведення семінарів, ділових ігор, тренінгів, конкурсів (есе, проєктів), цивільних форумів із протидії корупції, цивільних акцій, випуску газет і бюлетенів, газет, підготовки стендів, проведення соціологічних досліджень студентами та курсантами вищих навчальних закладів системи МВС. Антикорупційна освіта в умовах вищої школи видається цілеспрямованим, спеціально організованим процесом формування антикорупційної спрямованості особистості майбутнього правоохоронця у рамках професійного виховання, що реалізовується у навчальній і ненавчальній діяльності. Варто відмітити, що елементи антикорупційної освіти впроваджуються в освітню діяльність вищих навчальних закладів, що спеціалізуються на підготовці професіоналів юридичного профілю, при цьому, за результатами аналізу змісту антикорупційних блоків окремих дисциплін, акцент робиться на законодавчих основах боротьби з корупцією, тоді як соціально-педагогічного обґрунтування неприйнятності корупційної поведінки не наводиться. Але роль професійного виховання у виробленні нормативно-ціннісної системи особистості є великою, оскільки саме освіта і виховання як її базовий компонент несуть у собі соціалізуючу функцію. Ці обставини актуалізують пошук ефективних механізмів у рамках вищої школи, здатних формувати антикорупційну спрямованість особистості майбутніх правоохоронців як активних членів громадянського суспільства.

Таким чином, антикорупційна спрямованість є найважливішою детермінантою професійної спрямованості майбутнього правоохоронця та виступає невід'ємною рисою сформованої громадянськості особистості, яка усвідомлює себе повноправним членом суспільства, налаштованим на самореалізацію в ньому з урахуванням високих моральних характеристик. Формування антикорупційної спрямованості в умовах вищої школи можливо за допомогою антикорупційної освіти: як засобами навчання, так і професійного виховання. Повнота характеристики антикорупційної спрямованості особистості може бути забезпечена індивідуальними властивостями, соціально-історичним способом життя, статусом особистості в системі громадських стосунків.

Тому важливим завданням на шляху запобігання та протидії корупції в Україні виступає формування антикорупційної культури суспільства.

Список бібліографічних посилань

1. Кісіль З. Р. Корупція в органах внутрішніх справ: проблеми. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2009. № 2. С. 29–38.
2. Мельник М. І. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії) : монографія. Київ : Юрид. думка, 2004. 400 с.
3. Невмержицький С. В., Шульженко Ф. П. Корупція і національна безпека : навч. посіб. Київ : Видав. центр КДАУ, 2000. 194 с.
4. Філіппов С. О. Антикорупційна стійкість особистості. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Психологічні науки*. 2014. № 4 (73). С. 503–511.
5. Шарапова Е. А. Формирование антикоррупционной направленности личности в профессиональном воспитании студента вуза : дис. ... канд. пед. Наук : 13.00.08. Краснодар, 2016. 164 с.

Отримано 28.02.2018

УДК 378:004

Тетяна Петрівна КОЛІСНИК,

доцент кафедри інформаційних технологій факультету № 4 (кіберполіції)

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат педагогічних наук, доцент;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-7442-8136>

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Піднято питання актуальності та необхідності формування цифрової компетентності у майбутніх поліцейських. Розкрито сутність поняття цифрової компетентності та визначено напрямки її формування.

Українська цифрова стратегія «Digital Agenda 2020» [1] передбачає трансформацію економіки України від аналогової до цифрової, придбання громадянами цифрових навичок, доступність цифрових технологій по всій країні.

В Україні спостерігається інтенсивне впровадження сучасних інформаційних технологій практично у всі сфери життєдіяльності держави, у тому числі в діяльність органів Національної поліції (ОНП). Створюються, впроваджуються та успішно використовуються у боротьбі зі злочинністю міжвідомчі банки даних та інші комп'ютеризовані системи. В МВС України накопичено чималий досвід застосування сучасних інформаційних технологій, функціонує та постійно удосконалюється система інформаційного забезпечення, яка